

**TRƯỜNG ĐẠI HỌC HỒNG ĐỨC
KHOA KHOA HỌC XÃ HỘI**

**ĐỀ CƯƠNG CHI TIẾT HỌC PHẦN
PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU
VÀ GIẢNG DẠY VĂN HỌC DÂN GIAN**

Số tín chỉ: 2

Mã môn học: HDPP

**Dùng cho chuyên ngành: Lý luận và phương
pháp dạy học Văn - Tiếng Việt**

Bậc đào tạo: Thạc sĩ

THANH HOÁ, 2020

TRƯỜNG ĐẠI HỌC HỒNG ĐỨC
KHOA KHOA HỌC XÃ HỘI

ĐỀ CƯƠNG CHI TIẾT HỌC PHẦN

1. Thông tin về giảng viên biên soạn đề cương

- Họ và tên: Mai Thị Hồng Hải
- Học hàm, học vị: Phó giáo sư- Tiến sĩ
- Thời gian, địa điểm làm việc: 8h30' - 10h30' Thứ hai hằng tuần, Phòng 302- Nhà A6 -Bộ môn Văn học Việt Nam, Khoa Khoa học Xã Hội (tuy nhiên lịch này không cố định, học viên có thể đặt lịch hẹn trước với giảng viên qua điện thoại hoặc email).
- Điện thoại: 0912786262
- Email: maihonghai037@gmail.com
- Các hướng nghiên cứu chính:
 - + Nghiên cứu văn học dân gian của người Việt và các tộc người thiểu số ở Việt Nam
 - + Nghiên cứu văn hóa dân gian
 - + Nghiên cứu nhân học văn hóa

2. Thông tin chung về học phần

- Tên học phần: Phương pháp nghiên cứu và giảng dạy văn học dân gian
- Số tín chỉ: 02
- Các học phần tiên quyết: Không
- Các yêu cầu đối với học phần:
 - + Học viên có kỹ năng làm việc độc lập, kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng thuyết trình và tích cực tham gia thảo luận
 - + Học viên cần đọc các loại tài liệu do giảng viên chỉ định trước khi tham dự buổi học, đồng thời hoàn thành các bài tập do giảng viên đưa ra
 - + Học viên không được nghỉ quá 20% số buổi học
- Giờ tín chỉ đối với các hoạt động:

+ Nghe giảng lý thuyết: 18

+ Bài tập/thảo luận: 24

+ Tự học/tự nghiên cứu: 90

3. Mục tiêu và chuẩn đầu ra của học phần

3.1. Mục tiêu chung của học phần:

Học phần cung cấp cho học viên các kiến thức cơ bản về đặc trưng của văn học dân gian; những vấn đề phương pháp luận trong nghiên cứu và giảng dạy văn học dân gian; những đặc trưng cơ bản của các thể loại văn học dân gian; thực hành phân tích một số tác phẩm văn học dân gian theo thi pháp thể loại.. Học phần cũng trang bị cho học viên kỹ năng thuyết trình về các vấn đề khoa học liên quan đến nghiên cứu và giảng dạy các thể loại văn học dân gian.

3.2. Chuẩn đầu ra của học phần

**** Kiến thức:***

Học viên nắm vững được những kiến thức cơ bản về đặc trưng của văn học dân gian và phương pháp nghiên cứu, giảng dạy văn học dân gian theo quan điểm thi pháp học, hệ thống khái niệm về thi pháp thể loại văn học dân gian, các thể loại văn học dân gian; quy trình tiếp cận các thể loại văn học dân gian theo quan điểm thi pháp học; các thao tác trong nghiên cứu, giảng dạy từng thể loại văn học dân gian;

**** Kỹ năng, năng lực:***

- Học viên có được khả năng mô tả, tổng thuật tình hình phân bố và giảng dạy các thể loại văn học dân gian trong chương trình các cấp học và việc đổi mới phương pháp giảng dạy văn học dân gian ở trường phổ thông trung học, khả năng nhận diện, phân tích, xử lý các tác phẩm văn học dân gian cụ thể từ góc độ thi pháp thể loại.

- Học viên có được kỹ năng đọc nghiên cứu tài liệu, viết mô tả về tài liệu và trình bày kết quả đọc nghiên cứu, làm việc nhóm, thuyết trình, nghiên cứu điền dã các thể loại văn học dân gian.

**** Thái độ:***

Học viên hiểu và biết trân trọng những sáng tạo truyền miệng của nhân dân, biết nhận diện bản sắc văn hóa, con người Việt Nam qua các thể loại văn học dân gian; biết khẳng định bản sắc văn hóa của một quốc gia đa tộc người trong tiến trình

hội nhập văn hóa thế giới, biết ứng dụng những giá trị văn hóa truyền thống được bảo lưu trong văn học gian để phát huy trong việc xây dựng một nền văn hóa Việt Nam hiện đại.

4. Tóm tắt nội dung học phần

Học phần cung cấp cho học viên các kiến thức cơ bản về đặc trưng của văn học dân gian; những vấn đề phương pháp luận trong nghiên cứu và giảng dạy văn học dân gian; những đặc trưng cơ bản của các thể loại văn học dân gian; thực hành phân tích một số tác phẩm văn học dân gian theo thi pháp thể loại. Học phần cũng trang bị cho học viên kỹ năng thuyết trình về các vấn đề khoa học liên quan đến nghiên cứu và giảng dạy các thể loại văn học dân gian.

5. Nội dung chi tiết học phần

5.1. Nội dung cốt lõi

Học viên phải biết được nội dung cơ bản những phương pháp nghiên cứu và giảng dạy văn học dân gian từ trước đến nay. Trên cơ sở nắm vững những vấn đề đặc trưng cơ bản về thi pháp của các thể loại văn học dân gian, thực hành phân tích một số tác phẩm văn học dân gian theo thi pháp thể loại văn học dân gian.

5.2. Nội dung chi tiết

Bài 1

Đặc trưng của văn học dân gian

và phương pháp luận nghiên cứu, giảng dạy văn học dân gian

*** Lý thuyết (7 tiết)**

1. Những đặc trưng cơ bản của văn học dân gian
2. Mối quan hệ giữa văn hóa, văn hóa dân gian với văn học dân gian
3. Văn học dân gian- một thành tố của văn hóa dân gian
4. Đặc trưng văn bản văn học dân gian.
5. Tổng quan các hướng nghiên cứu văn học dân gian
 - 5.1. Nghiên cứu văn học dân gian theo hướng thi pháp văn học
 - 5.2. Nghiên cứu văn học dân gian theo hướng xã hội học
 - 5.3. Nghiên cứu văn học dân gian từ góc độ văn hóa dân gian

*** Bài tập, thảo luận (7 tiết)**

1. Phân tích các hướng nghiên cứu văn học dân gian ?
2. Vai trò của những yếu tố ngoài văn bản văn học dân gian ?
3. Tình hình đổi mới phương pháp giảng dạy văn học dân gian ở trường PTTH ?

*** Tự học (25 tiết)**

Đọc tài liệu để mô tả, tổng thuật những vấn đề cơ bản về những thành tựu nghiên cứu văn học dân gian Việt Nam theo các hướng nghiên cứu

Hướng dẫn đọc tài liệu: Phân tương ứng trong các tài liệu số 2, 6,7, 8,9

Bài 2

Thần thoại, truyền thuyết, cổ tích, truyện cười –

Đặc trưng thể loại và phương pháp nghiên cứu, giảng dạy

*** Lý thuyết (6 tiết)**

1. Đặc trưng thể loại và phương pháp nghiên cứu, giảng dạy thần thoại
2. Đặc trưng thể loại và phương pháp nghiên cứu, giảng dạy truyền thuyết
3. Đặc trưng thể loại và phương pháp nghiên cứu, giảng dạy cổ tích
4. Đặc trưng thể loại và phương pháp nghiên cứu, giảng dạy truyện cười

*** Bài tập/ Thảo luận (7 tiết)**

Phân tích, bình giảng một số tác phẩm văn học dân gian theo đặc trưng thi pháp thể loại: Sơn Tinh, Thủy Tinh; An Dương Vương; Chú Đổng Tử; Sự tích trầu cau; Sọ Dừa; Mất rôi

*** Tự học (25 tiết)**

Hướng dẫn đọc tài liệu: Phân tương ứng trong các tài liệu số 2,3,4,5

Bài 3

Đặc trưng thể loại tục ngữ

và phương pháp nghiên cứu, giảng dạy tục ngữ

*** Lý thuyết (2 tiết)**

1. Đặc trưng thể loại tục ngữ
2. Phương pháp nghiên cứu, giảng dạy tục ngữ

*** Bài tập/ Thảo luận (2 tiết)**

Phân biệt tục ngữ với thành ngữ ?

Dạy tục ngữ là dạy trí khôn dân gian ?

Dạy tục ngữ là dạy cách nói dân gian ?

Phân tích các câu tục ngữ: Tác đất tác vàng; Thuộc đấng đã tậ, sự thật mắt lòng

*** Tự học (15 tiết)**

Hướng dẫn đọc tài liệu: Phần tương ứng trong các tài liệu số 2

Bài 4

**Đặc trưng thể loại ca dao và
phương pháp nghiên cứu, giảng dạy ca dao**

*** Lý thuyết (3 tiết)**

1. Đặc trưng thể loại ca dao
2. Phương pháp nghiên cứu và giảng dạy ca dao

*** Bài tập/ Thảo luận (6 tiết)**

Phương pháp hệ thống trong giảng dạy ca dao ?

Phân tích, bình giảng các bài ca dao: Tát nước đầu đình; Khăn thương nhớ ai; Trèo lên cây bưởi hái hoa

Tổng hợp, giải mã một số mô típ nghệ thuật dân gian: Cái cầu trong ca dao; Hình tượng cái áo trong ca dao; Mô típ “chiều chiều” và “con thuyền” trong ca dao

Một số biểu tượng trong ca dao: Cây trúc, cây mai; Con bóng, con cò

*** Tự học (25 tiết)**

Hướng dẫn đọc tài liệu: Phần tương ứng trong các tài liệu số 1,2,6,7

Bài 5

Semina thảo luận tổng hợp (2 tiết)

1. Hệ thống hóa kiến thức, trao đổi, mở rộng, nâng cao
2. Thuyết trình, trao đổi thảo luận

6. Lịch trình và hình thức tổ chức dạy học

Nội dung	Hình thức tổ chức dạy học			Tổng
	Lên lớp		Tự học, tự nghiên cứu	
	Lý thuyết	Bài tập/Thảo luận		
Nội dung 1: <i>Đặc trưng văn học dân gian và phương pháp luận nghiên cứu, giảng dạy văn học dân gian</i>	7	7	25	39
Nội dung 2: <i>Thần thoại, truyền thuyết, cổ tích, truyện cười – Đặc trưng thể loại và phương pháp nghiên cứu, giảng dạy</i>	6	7	25	38
Nội dung 3: <i>Đặc trưng thể loại tục ngữ và phương pháp nghiên cứu, giảng dạy tục</i>	2	2	15	19

<i>ngữ</i>				
<i>Nội dung 4: Đặc trưng thể loại ca dao và phương pháp nghiên cứu, giảng dạy ca dao</i>	3	6	25	34
<i>Nội dung 5: Semina thảo luận tổng hợp</i>	0	2	0	2
	18	24	90	132

7. Học liệu

7.1. Học liệu bắt buộc

1. Nguyễn Bích Hà (2008), *Giáo trình Văn học dân gian Việt Nam* (dùng cho sinh viên Việt Nam học), NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.

2. Vũ Anh Tuấn (chủ biên), Phạm Thu Yến, Nguyễn Việt Hùng, Phạm Đăng Xuân Hương (2014), *Giáo trình văn học dân gian*, NXB Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.

7.2. Học liệu tham khảo

1. Chu Xuân Diên (2006), *Văn hóa dân gian: Máy vấn đề phương pháp luận và nghiên cứu thể loại*, NXB Khoa học xã hội, Hà Nội.

2. Bùi Mạnh Nhị (Chủ biên), Hồ Quốc Hùng, Nguyễn Thị Ngọc Diệp (2000), *Văn học Việt Nam Văn học dân gian - Những công trình nghiên cứu*, NXB Giáo dục, Hà Nội.

3. Nguyễn Xuân Kính (2006), *Thi pháp ca dao*, NXB Đại học Quốc gia Hà Nội.

4. Kiều Thu Hoạch (2014), *Văn hoá dân gian người Việt góc nhìn so sánh*, NXB Khoa học Xã hội, Hà Nội.

8. Hình thức kiểm tra - đánh giá kết quả học tập học phần

8.1. Điểm chuyên cần

Tỷ lệ: 20 %

8.2. Kiểm tra - đánh giá giữa kì

Tỷ lệ: 30 %; hình thức: Tự luận

8.3. Kiểm tra đánh giá hết học phần

Tỷ lệ : 50 %; hình thức: Tự luận

8.4. Lịch thi, kiểm tra (Theo quy định)

Ngày tháng 7 năm 2020

**Phê duyệt
của Trường**

Trưởng khoa

Trưởng BM

Người biên soạn

PGS.TS Mai Văn Tùng TS.Vũ Thanh Hà PGS.TS Mai Thị Hồng Hải